

in pripravljalni razred s 35 učenci. Po rojstnem kraju jih je bilo iz Idrije 90, iz idrijskega okraja 14, s Kranjskega 44, s Primorskega 36, ostali iz drugih dežel. Po materinščini je bilo 191 Slovencev in 2 Nemea. Izpričevalo z odliko jih je dobilo 7, I. red 148, II. 22, III. 4, ponavljalni izpit 11. Na zavodu je poučevalo 13 učnih oseb. Izvestje ima na čelu znanstven spis: „Radioaktiviteta in razpadanje atomov“. Razpravo je spisal prof. B. Baebler. V nji je dokazal temeljito svoje strokovno znanje. — Idrijska realka je edini slovenski srednješolski učni zavod.

— **Letno poročilo I. mestne petrazredne deške ljudske šole in obrtne pripravljalnice v Ljubljani.** Na uvodnem mestu tega šolskega izvestja čitamo spis šol. voditelja Jakoba Dimnika „Roditeljski večeri“, kjer opozarja pisatelj starše na razne ovire in zapreke, ki otežujejo učiteljstvu vzgojno delo. Poleg drugega pravi doslovno: „V mislih imam tiste časopise, ki tako radi zabavljajo na učiteljstvo ter vas (t. j. starše) ščujajo zoper šolo, ki je dandanes neobhodno potrebna za vsakega človeka...“ Škoda, da ni kar imenoma navedel teh časopisov, ki zastrupljajo naše ljudstvo ter goje sovraštvo do šole in učiteljstva. Do tega časopisja imamo sploh preveč obzirnosti. Nato govori o važnosti roditeljskih večerov ter priporoča staršem „Domače ognjišče“, ki sklepa trdno vez med domom in šolo. — Na zavodu je poučevalo poleg voditelja 10 stalnih učiteljev, 1 pomožni učitelj in 1 pomožna učiteljica. Razredov je bilo 11 (5 osnovnih in 6 paralel) s 638 učenci. Za višji razred jih je sposobnih 500. V obrtni pripravljalnici je bilo v 3 oddelkih 112 učencev. Poučevali so 3 učitelji.

— **Letno poročilo II. mestne osemrazredne deške ljudske šole in obrtne pripravljalnice na Cojzovi cesti v Ljubljani.** — V 15 (8 osnovnih in 7 vzporednih) razredih je bilo 794 učencev, ki jih je poučevalo poleg šolskega voditelja 13 stalnih učiteljev, 1 pomožni učitelj in 2 pomožni učiteljici. Za višji razred je sposobnih 639 učencev. — Obrtno pripravljalnico je v 3 oddelkih obiskovalo 75 učencev, ki jih je poučevalo 6 učiteljev.

Janko Žirovnik: Narodne pesmi za šolsko mladino.

Ako je kdaj res, da se blago samo hvali, je to res pri Žirovnikovih narodnih pesmih za šolsko mladino: te se hvalijo same. Narodna pesem — v besedi in napevu — znači čuvstvovanje narodo, ona je odmev notranjega življenja in mišljenja širokih ljudskih mas, ki jih še ni obšlo valovje tuje kulture. In slovenska narodna pesem! Kdo je ne pozna? „Glasbena Matica“ je bila tista, ki jo je s svojim mogočnim zborom ponesla preko naših mej. Ko smo začeli pohvalno besedo tujega sveta o bogastvu in lepoti svoje narodne poezije, je zrastel v nas ponos na dragulje naše pesniške narodne govorice, govorjene in pete.

Sedaj je nabral Janko Žirovnik po pestri poljani narodne poezije najlepše cvetove ter jih podaril slovenski mladini: „Spoznavaj iz njih narodo, dušo, poj in bodi vesel!“ — Te pesmi naj gredo mladini v srce, iz srca v grlo, potem bo njih lepota lahko pristna in nepokvarjena, kakršno je izlila v besedo in napev samorodna sila narodnega pevca.

Ni nobenega dvoma, da se razveseli naša šolska mladina tega Žirovnikovega daru tako, kakor se še ni razveselila nobene pesemske zbirke. Poleg tega — rekel bi — efektnege učinka je treba poudariti še drugo, idealnejšo stran te lepe zbirke: to je namreč kulturni pomen te drobne knjižice. Ob gorki besedi učiteljevi spozna mladina, da smo sami v sebi tako bogati, da se lahko

— **Letno poročilo III. mestne deške ljudske šole in obrtne pripravljalnice na Erjavčevi cesti v Ljubljani.** Na tem zavodu so delovali šolski voditelj, 3 stalni učitelji, 2 kateheta, 1 pomožni učitelj in 1 pomožna učiteljica. Razredov je bilo 6 (5 osnovnih in 1 vzporednica), ki jih je obiskovalo 258 učencev. Za višji razred je sposobnih 218. Na obrtni pripravljalnici so poučevali 4 učitelji v treh oddelkih 78 učencev.

— **Letno poročilo mestne slovenske osemrazredne dekliške ljudske šole pri sv. Jakobu v Ljubljani.** Zavod je štel v preteklem šolskem letu 19 razredov (8 osnovnih in 11 vzporednih, ki jih je obiskovalo 1081 učenek. Za višji razred je sposobnih 933 učenek. Poleg voditeljice je poučevalo to ogromno število učenek 11 stalnih in 9 pomožnih učiteljic ter 1 katehet. — Pač nujna potreba je, da se ta šola razdeli na dve dekliški osemrazrednici.

— **C. kr. umetno-obrtna strokovna šola v Ljubljani.** Poročilo o šolskem letu 1906/07. — Zavod obsega nastopne oddelke: I. Zimske kurze za stavbne obrtnike (zidarje, kamnoseke in tesarje). II. Dnevno šolo za obdelovanje lesa s strokovnimi oddelki za a) stavbno in pohištveno mizarstvo, b) strugarstvo, c) rezbarstvo, d) kiparstvo, e) pletarstvo. III. Dnevno šolo za umetno vezenje in čipkarstvo s strokovnimi oddelki za a) umetno vezenje, b) šivanje čipk, c) pletenje (klekljanje) čipk. IV. Javno risarsko šolo za mojstre in pomočnike. V. Javno risarsko šolo za deklice. — Učiteljski zbor šteje poleg ravnatelja 10 profesorjev, oziroma strokovnih učiteljev, 4 učiteljice, 4 delovodje in 3 pomožne učitelje. Koncem šolskega leta je bilo na zavodu 206 učencev in učenek, in sicer 178 s slovenskim, 23 z nemškim, 3 s srbohrvaškim in 2 z laškim maternim jezikom.

— **Letno poročilo mestne dvorazredne ljudske šole na Karolinski zemlji v Ljubljani.** Na tej šoli je poučeval šolski voditelj, stalna učiteljica in pomožni katehet. Učencev je bilo 68, učenek 58, skupaj 126. Za višji oddelek, oziroma za izpust je sposobnih 50 učencev in 45 učenek, skupaj 95. Ta

s to knjižico v roki postavimo ob stran drugim, mogočnejšim in srečnejšim narodom. Tako naj budi ta knjižica samozavest in vero v lastno moč, ki ustvarjata mlademu človeku moralno oporo pri vseh življenjskih bojih in naporih. Pesem v srcu, jasna misel v glavi in neustrašen korak — kdo je potem močnejši od nas?!

In nič manjše važnosti ni resnica, da je ravno z narodno pesmijo mogoče utemeljiti opravičenost melodije, ki je takorekoč samolastno zakipela iz besedila, ki se opletajo okoli njega in staplja z njim v nerazrušno celoto. Tako je mogoče, da zbudimo v mladini umetniško pojmovanje, ki je vir lastni sodbi, ki loči pravo umetnost od praznega igračkkanja, banalnost od umetniške realitike.

Vzemimo primer!

„Gozdi so že zeleni.“ (Str. 10.) Pesem pravi: „Gozdi so že zeleni“. Korona. Zakaj? Poslušajte, kaj še pride! Ista melodija se dvigne za en ton, da poudari lepoto naslednjega: „Travniki razcveteni“. Korona. Čemu? Glejte, kdo se dviga nad zelenimi gozdi in razcvetelimi travniki! Melodija zakipi kvišku, kakor zleti ptiček visoko pod nebo; hipoma pretrga pavza napev, kakor da hočemo slišati krilatega pevca, ki nam poje v višavah. In potem pade melodija, saj se tudi veseli pevec spusti izpod oblakov na zemljo. In res! Pesem govori: „Ptički pod nebom — veselo pojo.“ In sedaj uživamo lepoto in si v rahlem pianissimu ponavljamo, kar smo videli in čuli...

šola ima tudi šolski vrt, ki meri 27 a. Spomladi so dobili učenci iz vrta brezplačno 210 cepljenih dreves, okrog 120 dahljevih gomoljev, 150 nageljnjev in raznega semena. Ta šola je res pravi blagoslov za ljubljansko Barje.

— **Letno poročilo Frane Jožefove ljudske šole v Črnomlju**, štirirazrednice z dvema paralelkama. Na uvodnem mestu tega poročila čitamo „Kratko zgodovino ljudske šole v Črnomlju“, sestavljen katehet Leopold Podlogar. Za tem priobčena „Črtica o početku izseljevanja Belokranjcev v Ameriko“, ki jo je spisal šol. voditelj Fr. Šetina. — Na šoli so poučevali: šolski voditelj, dva stalna učitelja, tri stalne učiteljice in dva kateheta. V vsakdanjo šolo je hodilo 170 dečkov in 159 deklic, 329 otrok, v ponavljalno šolo 29 dečkov in 16 deklic, skupaj 45 otrok. Nesposobljenih je bilo koncem šol. leta 32 dečkov in 29 deklic. — To poročilo je tiskano v klerikalni tiskarni novomeški, in sicer to najbrže zato, ker imamo učitelji svojo tiskarno.

* * *

Drugih izvestij nismo prejeli, zato tudi ne moremo poročati o njih. Mnogo ljudskih šol, ki so prej izdajale šolska izvestja, jih sedaj več ne izdaja. Krajni šolski sveti so namreč odpovedali plačevanje tiskarskih stroškov, odkar je prepovedano vidno odlikovanje ljudskošolske mladine. Vsako izvestje pa naj bi imelo na uvodnem mestu kak spis primerne vsebine. Tako izvestje je zanimivejše ter obenem pospešuje zanimanje do šole. Ravnateljstva srednjih šol izvečine ignorirajo naš list. Zakaj, ne vemo.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev. Delegate za letošnjo glavno skupščino so dalje prijavila sledeča društva.

XXVII. Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo. 122. gospodična Matilda Leckar, učiteljica — Slivnica; 123. gospodična Štefanija

Leckar, učiteljica — Slivnica; 124. gospodična Rozina Vidali, učiteljica — Zibika; 125. Pavel Flere, nadučitelj — Sv. Štefan.

XXVIII. Ormoško učiteljsko društvo. 126. gospodična Antonija Šijanec, učiteljica — Svetinje; 127. gospodična Julika Valentinčič, učiteljica — Hum; 128. gospodična Marica Posega, učiteljica — Št. Miklavž; 129. Ludovik Šijanec, nadučitelj — Svetinje.

Namestnika:

18. Anton Porekar, nadučitelj — Hum. 19. Dragotin Pinterič, učitelj — Št. Miklavž.

Sest „Zavezinih“ društev še ni prijavilo delegatov in ni poslalo poročila o letošnjem delovanju. Prosimo, da store to čimprej, da nam bo mogoče sestaviti letno poročilo. — Kdor se udeleži letošnje skupščine, naj se zaradi stanovanja zgledi pismeno pri krajevnem odboru v Radovljici.

Vodstvo „Zaveze“.

Predsednik: L. Jelenec.

Istra.

Iz odborove seje „Slovenskega učiteljskega društva za koprski okraj“, ki se je vršila 12. t. m.:

Ker je obupno, bedno stanje učiteljstva v Istri prispelo do skrajne meje, je sklenil odbor odposlati peticijo c. kr. namestništvu v Trstu in peticije deželnemu zboru, s katerima se predloži „Načrt zakona“, sestavljenega po odposlancih slovanskega in italijanskega učiteljstva meseca marca v Pulju. Dalje je sklenil odbor naprositi vsa učiteljska društva v Istri, da vložijo v kratkem enaki peticiji, da tako pokažemo da smo edini v svojih zahtevah.

Tovarišice in tovariši, društvu se vsak dan množe zaradi tega stroški, zato prosi odbor vse one tovarišice in tovariše, ki se še niso odzvali okrožnici z dne 6. junija t. l. da bi to naredili čimprej. Odbor je v ravno isti seji spoznal iz poročila blagajnikovega, da so nekateri društveniki po 1, 2 in 3 letnine dolžni, zato prosi tudi te, naj v kratkem izpolnijo svojo dolžnost, ker drugače bo treba uporabiti § 9. društvenih pravil, kar bi nikakor ne bilo v čast dotičnikom in slovenskemu učiteljstvu v Istri.

Odbor.

Književnost in umetnost.

Popotnik. Letnik XXVIII. Štev. 7. — „Uporaba črtic iz življenja naših pesnikov in pisateljev pri jezikovnem pouku“ se imenuje pre-

In tako se da umetniška vrednost in pomen vsake posamezne note teh narodnih pesmi dokazati na vsaki strani. Mislim, da je to velikega umetniško - vzgojevalnega pomena.

Sedaj nam ni treba segati po tujem blagu, po mrzlih, brezpomembnih napevih: po naših šolah naj zveni naša pesem, naj greje in dviga kakor solnce, ki pride, da prežene mrak! Kaj imamo od preteklosti? Boje in razočaranja. Kar je lepega, je pesem. Ta naj spremlja naše vzgojevalno delo: pojoč stopajmo lepši bodočnosti naproti!

E. G a n g l.

2880 K začetne plače.

Pa ne menda pri nas? Kaj še! Uboga učiteljska para se že mora zadovoljiti s tretjino te plače. In vendar zauživa to začetno plačo mlad učitelj — bivši namreč.

I. S. je z mano leta 1897. v Mariboru maturiral. Dobil je lepo mesto v II. plačilnem razredu ob železnici v nekem slovenskem trgu. Kmalu pa spozna, da je učiteljski stan težaven stan, ki da sila napornega dela, odgovornost na vse strani, žanje pa za to boro plačo splošno nevhvaležnost in sovraštvo. Sklene jo popihati in iskati boljšega kruha. Do rusko-japonske vojne nosi uniformo in opravlja železniško službo. A tudi tukaj mu ni všeč. Šef je sekant. Hajd nad Japonce! Leta 1905. dobim iz Petrograda razglednico z opombo: „Pozdrav! Ako me Japoncei

ne ubijejo, zveš še kaj več o meni. I. S.“ A na Japonsko ni prišel. Najbrž ga v Petrogradu niso pustili naprej. Zopet minejo leta, ne da bi vedel, kam za njim. Pred kratkim pa se mi zopet posreči priti mu na sled. Stanuje v Bremnu. Izrazim mu svoje veselje nad tem, da ga Japoncei še niso ubili, ter ga vprašam, kakšno kraljevsko mesto mu je nemila usoda podelila in kam še ga hoče odvesti, preden mu da mir; mogoče celo na severni tečaj? Na to mi pošlje sledeče pismo, ki ga zaradi karakteristike navajam doslovno:

Bremen, 30. maja 1907.

Dragi prijatelj!

Zahvalim se Ti za pozdrave, ki si mi jih poslal, dasi me je Tvoja karta, nerado priznam, overila o plitvosti Tvojega mnenja. Gotovo Ti je znana stara prislovica, ki veli: Wem Gott will rechte Gunst erweisen, den schickt er in die weite Welt. Jaz sem, hvala Bogu, prehodil svet, a ne slep, ampak videl sem in gledal, poizkušal in študiral samemu sebi v korist. Da me ni usoda nemila, kakor jo imenuješ Ti, gonila po svetu, ne bi zavzemal tega mesta, ki ga zavzemam sedaj in ki je proti Tvojemu res „kraljevsko“, kakor ga račiš imenovati. Ti se boš še dolgo, dolgo trudil in boš postal siv in star, a vendar za svoj trud ne bodeš dobil Te plače, kakor jo imam jaz sedaj že po dve in polletnem svojem službovanju Gotovo misliš, da moje kraljevsko mesto vrže najmanje